

Stanisław Szymański

Feliks Kanclerz (1908-1969)

Ochrona Zabytków 23/1 (88), 67-68

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Od r. 1951 był M. Słonecki komisarzem wystawy dzieła Wita Stwosza z ramienia dyrekcji Zbiorów Sztuki na Wawelu. Był również jednym z inicjatorów założenia w r. 1951 Przedsiębiorstwa Państwowego Pracowni Konserwacji Zabytków w Krakowie, gdzie pełnił funkcję Głównego Konserwatora i kierownika pracowni, a potem konsultanta do ostatnich lat swego życia.

1.X.1947 rozpoczął M. Słonecki pracę w Wyższej Szkole Sztuk Pięknych (następnie Akademii Sztuk Pięknych) w Krakowie, jako wykładowca kontraktowy konserwacji zabytków. 13.XII.1954 otrzymał tytuł zastępcy profesora, 26.IV.1956 przyznała Mu Centralna Komisja Kwalifikacyjna dla Pracowników Nauki tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego, zaś dnia 27.III.1958 tytuł profesora zwyczajnego. 30.IX.1961 przeszedł prof. M. Słonecki na emeryturę.

Marian Słonecki przez szereg lat pełnił funkcję kierownika Katedry Konserwacji Malowideł Ształugowych na Wydziale, a następnie Studium Konserwacji Dzieł Sztuki krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych. Był członkiem szeregu komisji ministerialnych, m. in. od r. 1954 Rady Muzealnej, od 1955 — Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej dla Pracowników Nauki; był również członkiem Związku Polskich Artystów Plastyków. W naszym kwartalniku ogłosił prof. Marian Słonecki dwie prace: w r. 1949 (nr 1) Konserwacja ołtarza Mariackiego Stwosza i w 1954 (nr 1/24) Konserwacja polichromii Jana Matejki w kościele Mariackim w Krakowie.

W osobie prof. Mariana Słoneckiego utraciliśmy jednego z najbardziej zasłużonych polskich konserwatorów-praktyków i pedagogów.

Władysław Stesiński

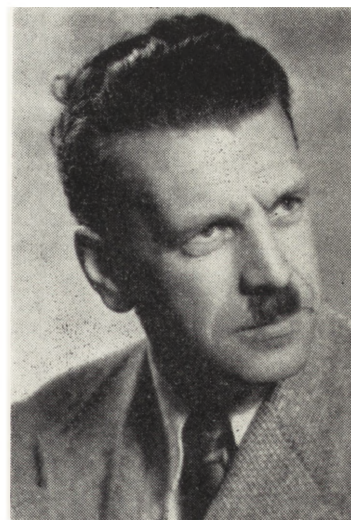
Dnia 14 października 1969 roku zmarł w Warszawie mgr inż. Feliks Kanclerz. Pełna energii i ruchliwa Jego postać znana była powszechnie wśród tych, którym nie obca jest zarówno ochrona zabytków — zwłaszcza architektury, jak i społeczna opieka nad nimi.

Za swoją działalność zawodową i społeczną odznaczony został Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym, Srebrnym i Brązowym Krzyżem Zasługi, Medalem Dziesięciolecia, Medalem za Zasługi dla Obronności Kraju; Ministerstwo Kultury i Sztuki nadało Mu odznaczenie Przewodnika Pracy i Złotą Odznakę Opiekuna Zabytków a Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze swoją Złotą Odznakę oraz wyróżniło Medalem im. A. Janowskiego za zasługi w krzewieniu krajoznawstwa.

Urodzony 11 listopada 1908 roku, był wychowankiem gimnazjum Reya w Warszawie, a następnie odbywał studia na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej zakończone w 1939 r. Prace w zakresie ochrony zabytków rozpoczął w marcu 1945 roku, kiedy trwały jeszcze działania wojenne; początkowo w Biurze Odbudowy Stolicy a następnie w Warszawskiej Dyrekcji Odbudowy, skąd w 1950 roku przeszedł do centrali służby konserwatorskiej w Ministerstwie Kultury i Sztuki, gdzie zajmował stanowisko naczelnika wydziału. Przez szereg lat był również wykładowcą Technikum Budowlanego w Warszawie.

Rzutki i pełen inwencji, nie przestawał pracować z zakończeniem godzin służbowych. Przedłużeniem zawodowych czynności architekta-konserwatora była dla Feliksa Kanclerza społeczna działalność głównie w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym, a zwłaszcza jego Społecznej Komisji Opieki nad Zabytkami. Przez lat piętnaście był jej nie tylko wiceprzewodniczącym, ale i duszą; Jego wkład na tym odcinku służby zabytkom osiągnął rangę niemal historyczną. W życiu i pracy dla zabytków często mierzył swe siły na zamiary, nie zamiar według sił.

Zywiłowy, gotów do poświęceń usiłował zawsze i wszędzie o umiłowanych przez siebie zabytkach mówić i pisać. Ideę ich ochrony popularyzował z równą pasją w sto-

*FELIKS KANCLERZ
1908—1969*

licy, jak i na zapadłej wsi; chętnie rozprawiał o niej w urzędzie, warsztacie architekta, szkole, w świetlicy czy domu kultury. Dla zabytków znajdował czas i miejsce na szeregu zebraniach i zjazdach, na naradach, kursach i konferencjach; znamienne jest Jego wystąpienie w sprawie zabytków na Kongresie Kultury Polskiej.

Poza trudnymi do podsumowania osiągnięciami w szarej pracy codziennej, poza opracowaniem szeregu projektów robót konserwatorskich, poza wypracowaniem form organizacyjnych społecznej opieki nad zabytkami i zmobilizowaniem rzeszy opiekunów, poza gronem uczniów z dyplomem technika budowlanego szkoły średniej, Feliks Kanclerz posiada na swym koncie sporo drukowanych publikacji o wartości nie tylko popularyzatorskiej, ale i naukowej. O zabytkach zaczął pisać w roku 1947 na łamach krajoznawczej „Ziemi” przypomnieniem zabudowy średniowiecznej Warszawy; później prace Jego kilkakrotnie zamieszczało „Miasto”, „Stolica”, a cenne *Sgraffito geometryczne w Polsce* zamieścił „Biuletyn Historii Sztuki” (1963). Najwięcej jednak pisał dla „Ochrony Zabytków” — w artykułach Jego został omówiony Zamek w Baranowie (1949). Prace konserwatorskie przy wieży katowskiej w Bieczu (1953), Drewniane detale architektoniczne pałacyku Lubomirskich w Rzeszowie (1953), Realizacja Uchwały Rady Ministrów z 1960 r. o zagospodarowaniu obiektów zabytkowych (1962). W „Ochronie Zabytków” znalazło się także omówienie kilku pozycji bibliograficznych w języku rosyjskim: *Tipainis’a Gosudarstwiennyi muzej krestanskogo Łatwi XVII—XIX w.* (1957), *Gniadowskiego Wostanowlenija pamjatnikow architektury Rostowskiego Kremlja* (1956) i *Kacer’a Białoruskaja architektura* (1957).

Feliks Kanclerz na trwałe zapisał się w sprawie ochrony zabytków choć odszedł na zawsze nie ukończywszy jeszcze rozpoczętych wielokierunkowych prac.

Na cmentarzu komunalnym na Powązkach, oprócz rodziny i przyjaciół, żegnali Zmarłego liczni współpracownicy zawodowego warsztatu oraz działalności społecznej; żegnali znajomi z całej Polski. Nad trumną wspominali zasługi Zmarłego i Jego życiowy dorobek Piotr Gajewski w imieniu Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, prof. dr Jan Zachwatowicz reprezentujący Stowarzyszenie Architektów RP, mgr Mieczysław Ptaśnik Dyrektor Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz dr Wiktor Medwecki, senior licznej już kadry społecznych opiekunów zabytków.

Cześć Jego pamięci!

Stanisław Szymański